

ADALÉKOK A CORVINA TÖRTÉNETÉHEZ.

Közli: Dr. Rómer Flóris Ferencz.

Midőn 1874-ben Szent-Pétervárt a cs. könyvtárban kutattam, Jagits tanár úr, jelenleg a berlini egyetemen az ó-szláv nyelv tanára, említé, hogy ő egy Corvin-kéziratot látott a zágrábi akadémia könyvei között. Midőn tehát a következő évben a zágrábi egyetem megnyitásának ünnepélyére Zágrábba utaztam, kérésemre, Rački Ferencz, a délszláv akadémia elnöke szíves volt a Mátyás királynak felismert codexet leírás végett rendelkezésemre helyezni.

A díszes hártycodex czíme ez: Hilarii Pictaviensis episcopi de Sancta Trinitate Libri XII.

Már a könyv anyaga, a legfinomabb szűzhártya, minden hiba és varrás nélkül van, csak a könyv felső és alsó részei némileg le vannak vágva. Egy-egy ternio 10 levélből áll, minden lapon szép, kerekded írással 35 sort olvastam.

A díszítés olaszos, azaz: a keret, mely nagy E-hez hasonló, vörös, fehér, zöld és kék szíjakkól van izlésteljesen és mesterségesen összefonva, a különféle színű kitöltések fehéren pontozva és arany szemszőrös pontokkal díszítve.

A keret felső, vízszintes részében, középett egy szalagban ez áll: DE TRINITATE, a szalagot két gyönyörű geniusz tartja. E vonal két végén egy-egy gyermekfej tűnik fel kerek keretben; a függélyes részben geniusz, madarak és egy vörös sapkás gyermek látszik, az E rövid keresztvonását C, díszes kezdő képezi, melyben sz. Hilár püspök tűnik fel, az ég felé nézve, arany dicsfényvel, fehér infulával, vörös, kék-béllésű köpenyben jobbajával more latino-rum áld, míg baljában nyitott könyvet tart ezen szöveggel:

Circum
spicienti
mihi p
prima
vite hu
mane
ac reli

giosum
officium
quod ue
l a natu
ra ma
nans
uel a

Az alsó keret, mely mint a felső, virágokkal végződik, két keletben gyermekfőket foglal, madarat és őzikét fogó geniuszokkal, míg ezek ketteje öltözve és aranyfénnyel ellátva Mátyás király többször leírt czímerét tartja, mely egymást átvágó és szelvényeikben különbözőleg színezett körökből alkotott négy karélyban áll.

A kézirat többi kezdői egyszerűen kékek; a kötés vörös, vagy inkább meggy színű plüschből áll; a kötők vörös atlaczból valók, a könyv háta hiányzik; aranyszegélyén zöld kereszt és vörös monoru vonalokból alkotott díszítmény látható, melyek közt ez áll: HILARIVS (DE) TRINITATE; a () közti E a nagyobb D-ben áll.

A könyv eredetére nézve csak azt tudjuk, mi e papirlapocskán áll: Ex Libris J(oannis) C(omitis) Draskovich. In Bib. Zagr. Anno 1826.

*

1861-ben hallám a keszthelyi könyvtárban, hogy a megholt Fesztetics grófnak volt egy 130 frton vett misemondó könyve; a király az offertoriumnál le van festve; e könyv régiesen volt kötve, de a gróf halála után tartott árverelésnél eladatott, nem tudni kinek? — Talán az 1846-ban, Bécsben tartott árverelés irataiból a vevő nevét meglehetne tudni! — Jegyzőkönyveimet átforgatván találtam ezen jegyzetet, melynek folytán alig van okom kételkedni, hogy az itten érintett misemondó könyv és dr. Fraknoi által leírt és általam is érintett római Missale Regis Mathiae Corvini ugyanegy, és így egyik régibb birtokosával megismerkedünk. (Lásd Díszlapok négy Corvin-Codexből. Pest. 1871. 9. l.)

*

Dr. G. M. Thomas a müncheni kir. könyvtár egyik főtisztje, ezen cím alatt: »Miscellen aus lateinischen Handschriften der Münchener Bibliothek« miután Denis megnyugtató sorait:

Quid mirum toto si spargitur orbe? jacere
uno non potuit tanta ruina loco! —

idézé, ezt mondja: de mégis érdekes volna tudni, mint a könyvesház végsorsa, valamint a Bibliographia érdekében, hol találhatnak még e könyvtárnak maradékai?!

Hová tüntek el, kérdezhetnők ezen alkalommal, némely kéziratok a Corvinából, melyeket Obsopaeus Vincze szerint a Heliodoros aethiopiai történetileg írt epistola dedicatoria-jában (Basilea 1533.)

az a n s b a c h i könyvtárba vittek? Ő maga azon codexről, melyből az első kiadást rendezte, ezeket mondja: »Devenit ad me servatus et ista clade Ungarica, qua serenissimi quondam regis Matthiae Corvini bibliotheca omnium instructissima superioribus annis a barbarie Asiatica vastata est. Nunc cum aliis nonnullis miles quidam plane gregarius et ab omnibus tam Graecorum quam Romanorum disciplinis abhorrentissimus, iam apud nos tinctorem agens, tunc vero illustrissimum principem Casimirum, Marchionem Brandenburgensem laudabilis memoriae, comitatus in Ungariam forte fortuna, non sine mente reor, sine numine dirum, sustulit, quia auro exornatus nonnihil adhuc splendescibat, ne scilicet tam bonus autor, et visus et lectus paucissimis interiret.

(Sitzungsberichte der kön. bayer. Akademie der Wissenschaften. Philosophisch-philologische Classe. Sitzung vom 6. November 1875.)

P e t z h o l d t »Neuerer Anzeiger für Bibliographie und Bibliothekswissenschaft, Dresden 1875.« czímű folyóiratában nagy port vert fel Dr. M ü l l e r Alajos Olmützben a Corvina körül tett fölfedezésével, melyet azonban ugyanazon folyóiratnak 1876-iki I-ső füzetben maga érdemére leszállított, és az előbbennek alaptalan véleményét világosan bebizonyította. Bizony nagy érdeket költhetne a tudós világ előtt olyan kincs, t. i. 17 ismeretlen kéziratnak találása; de még kevesebbé lenne felfogható az, miképen lehetne az, hogy e könyvek ennyi ideig olyan homályban, főleg az újabb bibliographiai kutatások után, maradhattak volna.

Igaz, mint H a u p t József a bécsi cs. kir. könyvtár őre, józanon állítja, hogy a Corvina valamint a tengeri kigyó időről-időre felmerülvén, mindenki ujat, és eddig nem ismertet kíván fölfedezni; de az említett esetben Müller úr által a Corviná-hoz számított könyvek és kéziratok mindegyikéhez egyszersmind hozzá van esatolva a p r o v e n i e n t i a abban a lajstromban, a melyet már 1837-ben a bécsi cs. könyvtárhoz Olmützről beküldöttek. Ebből kitűnik, hogy a fenemlített 17 darabból egyen sincsen semmi jel, mely arról tanuskodnék, hogy e könyvek a budai könyvtárba be lettek volna keblezve. Müller előtt már R i c h t e r n e k azon hibás nézete volt, hogy a v ö r ö s b á r á n y b ő r, mely némely a Carthausiaktól származó könyvnek hátát borítja, annak jele, hogy e könyveknek budaiaknak kell lenniök!